

NOU 2019:16 Skattlegging av vannkraftverk.

Uttalelse fra Arbeiderpartiets lokallag i Værnesregionen.

EN FARLIG EKSPERTISE

«Kraftskatteutvalgets forslag vil bidra til at norsk vannkraft forvitres, ikke økt verdiskaping.»

«Utvalget har ikke svart på de utfordringer samtlige partier på Stortinget peker på når det gjelder behovet for modernisering og videreutvikling av mange gamle vannkraftverk. Dette er et sentralt bidrag for å realisere klimapolitiske forpliktelser og politiske målsettinger.»

«Hvis vannkraften skal gjøre jobben sin for at politiske klimamål skal nås, trenger vi politisk lederskap og ikke skrivebordsteori basert på en virkelighet som ikke eksisterer.»

Dette er hentet fra et fellesinnlegg fra Energi Norge, Norsk Industri og EL og IT Forbundet. Det føyer seg inn i rekken av uttalelser fra alle politiske partier (unntatt FrP) og andre instanser.

Utvalget skulle lage et forslag som var «samfunnsøkonomisk lønnsomt». Realiteten er at forslaget er et rent bedriftsøkonomisk forslag, der det er sett bort fra helt sentrale faktorer ved utbygging av vannkraft. Utvalgsmedlem Jøril Mærland skriver i Dagens Næringsliv at *«Utvalget bruker samme modell som enhver lærebok i finans- og investeringsanalyse»*. Det er nettopp slik utvalgets forslag oppfattes: Det er en ren teoretisk utredning, der rammebetingelser som lovbestemte rettigheter, konsesjoner, samfunn og politikk er ikke er til stede. Da hadde vi vel egentlig ikke behøvd en «ekspertgruppe» til å utrede dette. Det hadde vært tilstrekkelig med én fagøkonom som hadde skrevet ut et forslag etter modellen...

Dette viser hvor feil det blir å gi grupper med en slik sammensetning ansvar for å utarbeide grunnlag for endringer. Dette er et klart avvik fra tidligere utvalgsarbeid med slike tema. Kraftskatteutvalget på nittitallet var bredt sammensatt. Slik må det være dersom utredningen skal gi grunnlag for løsningsforslag det går an å jobbe videre med. Departementet bør absolutt ta lærdom av dette når nye utvalg skal oppnevnes.

Om ordningene med konsesjonskraft og konsesjonsavgifter sier mandatet at: *«Utvalget kan vurdere om disse ordningene kan forbedres.»* Det tyder jo på at også departementet ser disse ordningene som en del av rammebetingelsene ved utbygging av kraftverk. Men utvalget vurderer ikke. De setter kort og godt strek over ordningene! De følger altså ikke mandatet. Det er på alle måter en uforsvarlig håndtering fra et offentlig utvalg.

Disse ordningene er nedfelt i over 100 år gamle lovbestemmelser, og videre fastlagt gjennom konsesjoner og avtaler for det enkelte verk. Kompensasjon til kraftkommunene

gjennom disse ordningene skal fortsatt være en del av vilkårene alle utbyggere skal ta inn i sine beregninger ved enhver utbygging! Det må tas inn i alle økonomiske modeller som brukes. Det har vært stor aksept for dette i alle politiske kretser til nå, og det er det fortsatt. (Framtidige utbygginger og revisjoner vil i det alt vesentlige ikke gi ny rettigheter til konsesjonsavgifter og konsesjonskraft. Det er lite nye reguleringer. Utvalget har nok ikke fått med seg dette).

Utvalget går også løs på eiendomsskatten: *«Produksjonsutstyr, produksjonsinstallasjoner og fallrettigheter skal ikke lenger inngå i grunnlaget for eiendomsskatt p vannkraftanlegg»*. Med andre ord: Naturressursens enorme verdi skal tas ut! Da får man naturligvis ikke en fastsettelse av reell verdi, som er selve hovedprinsippet i eiendomsskatten. En endring av eiendomsskattetakstene på kraftverk på et slikt grunnlag er ikke mulig.

Når det gjelder fordeling av skatteinntekter har utvalget gått lenger enn sitt mandat: *«Utvalget har likevel ønsket å vise effekten utvalgets forslag kan ha for inntektene til kommuner og fylkeskommuner»*. Dette avsnittet arter seg som en sammenhengende argumentasjon mot kommunenes inntekter fra kraftutbygging.

«Dersom inntektene hentes inn av staten, kommer de også kommunene til gode gjennom statens overføringer til kommunene. Fordelingen av inntekter mellom sentrale og lokale myndigheter bør vurderes ved oppfølging av utvalgets forslag. Det gjelder både hvor stor andel av inntektene som bør fordeles til lokalt nivå, og hvilken fordeling som er ønskelig mellom ulike kommuner og fylker.»

«I prinsippet bør alle skatte- og konsesjonsinntekter vurderes samlet. Kommuner og fylkeskommuner får i utgangspunktet sine midler gjennom inntektssystemet, som gir grunnlag for et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne og stabile inntekter over tid»

Dette viser jo at utvalget tiltar seg en klar tilleggsagenda på siden av mandatet. De vil på generelt grunnlag fjerne eller utjevne alle ordninger som er på siden av inntektssystemet! De vil spesielt ramme kraftkommunenes inntekter. Utvalget argumenterer naturligvis med tilsynelatende økonomiske argumenter, men har forslag som er sterkt politiske, og som har store omfordelinger som resultat. Det er kritikkverdig av utvalget å framføre sterke og lettvinde argumenter på et så viktig og omfattende område som et tillegg til mandatet. Har denne tilleggsagendaen også vært et moment i utvalgets forslag til endringer i skatteordningene? (Ikke helt overraskende. Det sitter representanter i utvalget som har gått løs på vertskommunenes inntekter i en mannsalder)

Det har vært snakk om kompensasjonsordninger for kommunene. La det være klart: Utvalgets har ingen forslag til slike ordninger. Det antydes at naturressursskatten kan brukes. Dette er et rent narrespill. Naturressursskatten utjevnes gjennom inntektssystemet. Det ville føre til at det største kommunene også ville få mest av denne. Disse mekanismene kjenner utvalget meget godt. Det er da rett og slett uverdig å trekke fram kompensasjon gjennom naturressursskatten som en mulighet.

Utvalgets forslag er nå sendt på høring. I motsetning til de fleste NOU-er gir ikke denne grunnlag for endringer slik utvalget har foreslått. Endringer som må til i lovverk og

rammebetingelser er ikke utredet. Hva skal man så uttale seg om? For eller imot en standard økonomisk teori? Dette er økonomer i ingenmannsland. Eller for å si det med Energi Norge, Norsk Industri og EL og IT forbundet en gang til: *«Hvis vannkraften skal gjøre jobben sin for at politiske klimamål skal nås, trenger vi politisk lederskap og ikke skrivebordsteori basert på en virkelighet som ikke eksisterer».*

Oppsummert:

- Et utvalg oppnevnt på denne måten, og med et slikt mandat, er ikke i stand til å utrede bredden i saksområdet på en forsvarlig måte. Det er farlig å bruke ekspertise på denne måten. Utredningen må legges bort. Den er ikke anvendelig for oppfølging.
- Kommunenes rettigheter er å betrakte som rammebetingelser, «avtaler», ved ny utbygging, som man ikke bare kan si opp og fortsette å bruke ressursene!
- Inntektene har stor betydning for enkeltkommuner og distrikter. Foreslåtte endringer vil i betydelig grad forsterke sentraliseringen.
- Tydal, Selbu og Meråker rammes hardt, Tydal mest med et beregnet tap på 21 mill kr. Meråker med 17 mill kr og Selbu med 12 mill kr.